

Espiritisme i materialisme

II.—Els “mèdiums”

Els iniciats en els estudis psíquics passen, dels experiments elementals de fer moure una taula, a uns exercicis que podríem qualificar de superiors i que consisteixen en comunicar-se verbalment o per escrit, amb determinats esperits per mitjà dels “mèdiums”.

Els “mèdiums” són aquelles persones privilegiades que poden despullar-se de llur personalitat i que, en estat inconscient, parlen o escriuen per obra dels esperits a l'efecte invocats. Són, doncs, veritables instruments espiritistes, puix d'ells es valen aquells éssers misteriosos per a dialogar amb els mortals que es dediquen a aquests interessants assajos. Es consegueixen resultats inexplicables i sorprenents, no essent, per tant, d'estranyar que comencin per interessar, que intriguin i preocupin més tard, que àdhuc arribin a entusiasmar i a convèncer. Examinarem, per a donar-ne una idea, dos casos que ens són força coneguts: un, d'una “mèdium” que utilitza la paraula en la seva actuació, i, un altre, d'un “mèdium” que en la seva empra l'escriptura.

La primera adopta, fàcilment i ràpidament, una actitud completament passiva, tanca els ulls, s'abstreu i tot seguit, en èxtasi, es mostra tota una altra, distinta per complet, contestant, com adormida, a quantes preguntes se li fan. Aquest experiment té particularitats molt notables, observant-se, per exemple, que la veu, la forma del llenguatge i fins l'idioma, canvia, no essent el mateix quan aquella persona parla en estat natural, en el seu “jo”, o quan, per boca d'ella, parla un esperit qualsevol. Es tracta, en efecte, d'una dona inculta, catalana i de veu feble i quan “no és ella”, segons quin és l'ésser que es val d'ella per a parlar, diu coses notables i ben dites, les diu en castellà, francès, etc., i la seva veu, en fi, és semblant a la que en vida tenia l'esperit. I no és, encara, això el més notable. L'extraordinari és que si es consegueix parlar amb esperits selectes, es saben coses inconegudes, i es desxifren problemes irresolubles, i s'endevenen esdeveniments futurs, i s'efectuen guariments fantàstics, i es consegueixen èxits fabulosos, i es coneixen veritats i coneixements infalibles... Com que per als esperits no existeixen l'espai ni el temps, com que tenen llum i tenen intel·ligència, tot ho veuen, tot ho saben, a tot arreu es troben...

El segon, el “medium” especialitzat en l'escriptura, reuneix facultats semblants. Col·locat davant d'una taula en posició d'escriure, estintolant lleugerament el cap en la mà esquerra que li tapa, parcialment o totalment, la vista, i deixant moure lliurement

la ploma sobre el paper on prèviament s'hi han escrit unes preguntes, comença a parlar l'esperit requerit i contesta adequadament les preguntes fetes, amb escriptura tracada pel "mèdiu" però la mà del qual mou una força misteriosa i desconeguda. I que el "mèdiu" obra inconscienment, mogut per un esperit determinat, ho revelen aquests fets: primer, el caràcter de la lletra, en el que s'hi endevina una barreja de l'estil personal del "mèdiu" i de l'estil que caracteritzava l'escriptura de l'esperit en la seva vida material, de tal manera que si, per exemple, el qui dicta és Shakespeare —com es dona el cas—, es veu, al final, una firma que té alguna semblança amb la firma real d'aquell gran escriptor anglès; segon, el contingut de l'escriptura, impropï, gairebé sempre, de la cultura, temperament i aficions del "medium"; i, tercer, l'idioma en que està concebuda la dita escriptura, donant-se el cas de què s'hagin vist paràgrafs en anglès i hebreu fets, amb lleugeres incorreccions, per la ploma i la mà del "mèdiu" alludit, qui ens consta desconeix en absolut ambdues llengües. Per altra part, de fets i experiments, de proves i resultats obtinguts per altres "mèdiu", se'n podrien esmentar i escriure planes immenses i llibres inacabables, en la seguretat de què quedariem sorpresos i confusos. És el que deia l'amic dilecte que ens ha mogut a escriure aquestes ratlles: succeeixen coses tan extraordinàries, es veuen i observen fenòmens tan fantàsticament inexplicables que sembla, realment, que existeixin esperits...

Però aquí, en arribar a aquest punt, sorgeix, tan cordialment com radicalment, la nostra disconformitat, la nostra interpretació antitètica d'aquests fets o pseudo-fets. Que per a negar-los o per a negar la causa llur hauriem de donar-hi una altra explicació, explícita, científica, concreta, racional, matemàtica?... El que són les coses! Nosaltres precisament dubtem de l'origen espiritista de totes les demostracions assolides per mitjà del "mèdiu"—com per mitjà de les tauletes—per això: per manca de proves científiques, per manca de demostracions lògiques i precises, per manca d'explicacions objectives i racionals. No volem, avui, regatejar ni negar cap, ni un tan sols, d'aquests fenòmens aconseguits amb els "mèdiu", concedint-los tota la importància i transcendència que es vulgui, però per raó natural, convençuts fermament de què en l'univers, tot, absolutament tot, obeeix a les lleis físiques i fatals de la matèria organitzada, rebutgem la hipòtesi espiritista. Concedirem, si es vol, que la ciència està, en aquest aspecte, en l'aspecte d'explicar determinats fenòmens, lamentablement atrassada, però això no ens autoritza a creure en un món espiritual, en l'existència d'esperits misteriosos, en l'actuació d'éssers fantàstics i providencials. Més atrassades estaven les investigacions científiques quan es desconeixia l'origen de l'home i les forces, els moviments i l'organització de l'univers, i els qui, com els espiritistes d'avui, no acertaven, ahir, a donar més raó ni més solució que atribuir-ho tot a un Déu omnipotent, s'equivocaren lamentablement i fins obstruïren la tasca dels savis que s'imposaven el deure d'aclarir tots els grans misteris de la naturalesa i de la humanitat. Encara que hi ha coses que semblen providencials, els poders sobrenaturals sols existeixen en la fantasia dels excelsos creadors de religions i llegendes!

En síntesi: l'espiritisme, sobretot en l'aspecte dels fenòmens obtinguts amb les tauletes i els "mèdiu", és una doctrina indemonstrada, sense base científica, en la que, per tant, sols es pot creure, si acàs, cegament, o sigui, quan s'aconsegueix tenir això que a nosaltres ens manca: fe. Fe, en les coses desconegudes, en ço que no té existèn-

cia ni fonament en la realitat... Però en arribar a aquest punt, recordem els versos de l'admirable Apelles Mestres:

... A la pregunta "què és fe?"

els avis hi contestaven:

*—Es creure ço que no es veu
i creure-ho amb tota l'ànima.*

Nosaltres hi contestem:

*—Es creure tot el que es palpa,
i encara si es veu ben clar,
i encara no creure-ho massa...*

I com que els poetes són els qui, sovint, diuen les veritats més profundes, no ens és possible acceptar la deducció de què els fenòmens aconseguits amb els "mèdiums"—i menys amb les taules parlants—siguin obra dels esperits. No ho veiem gens clar! Posats en un pla de concessions i de transigència, arribarem, si es vol, a aquesta conclusió: que ens trobem davant de coses molt notables, interessants i extraordinàries, però que llur causa ens és, fins avui, desconeguda. Ara, si ens permetessin discutir i regatejar la importància de fets, experiments i resultats, llavors... Però això serà objecte d'un altre article.

J. RECASENS I MERCADÉ